

SALATTU JUMALA
Jh 3:1–15
(Kolminaisuudenpäivä I vk.)
Helsinki
(22.05.2016)

Teksti

Fariseusten joukossa oli Nikodemos-niminen mies, juutalaisten neuvoston jäsen. 2. Hän tuli yöllä Jeesuksen luo ja sanoi: "Rabbi, me tiedämme, että sinä olet Jumalan lähettäjä opettaja. Ei kukaan pysty tekemään sellaisia tunnustekoja kuin sinä, ellei Jumala ole hänen kanssaan." 3. Jeesus vastasi hänelle: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny uudesti, ylhäältä, hän ei pääse näkemään Jumalan valtakuntaa." 4. Nikodemos kysyi: "Miten joku voisi vanhana syntyä? Miten joku voisi mennä takaisin äitinsä kohtuun ja syntyä toisen kerran?"

5. Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan. 6. Mikä on syntynyt lihasta, on lihaa, mikä on syntynyt Hengestä, on henkeä. 7. Älä kummeksu sitä, että sanoin sinulle: 'Teidän täytyy syntyä uudesti.' 8. Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita." 9. "Miten tämä kaikki on mahdollista?" Nikodemos kysyi.*

10. Jeesus vastasi: "Etkö sinä, Israelin opettaja, ymmärrä sitä? 11. "Totisesti, totisesti: me puhumme mitä tiedämme ja todistamme siitä mitä olemme nähneet, mutta te ette ota vastaan meidän todistustamme. 12. Jos te ette usko, kun puhun teille tämän maailman asioista, kuinka voisitte uskoa, kun puhun taivaallisista! 13. Kukaan ei ole noussut taivaaseen, paitsi hän, joka on taivaasta tänne tullut: Ihmisen Poika. 14. "Niin kuin Mooses autiomaassa nosti käärmeen korkealle, niin on myös Ihmisen Poika korotettava, 15. jotta jokainen, joka uskoo häneen, saisi iankaikkisen elämän. (Jh 3:1-15.)

JOHDANTO

a. Tänään vietämme Pyhän Kolminaisuuden päivää. Kristillinen kirkko on valinnut jo 500 vuotta sitten kolminaisuuden päivän saarnatekstiksi juuri kuulemamme Nikodemos-kertomuksen. Sen tähden juuri tämän kertomuksen, koska siinä esiintyy

koko Pyhä Kolminaisuus. Siinä puhutaan *Jumalan* valtakunnasta. Siinä on Jumalan toinen persoona, *Jeesus*, itse paikalla. Ja siinä Jeesus puhuu Nikodemokselle Jumalan kolmannesta persoonasta, *Pyhästä Hengestä*.

b. Otan saarnassani kuulemastamme rikkaasta tekstistä kolme asiaa esille. Ne ovat: 1) Pyhä Kolminaisuus, 2) Jeesuksen ja Nikodemoksen välinen keskustelu uudestisyntymisestä sekä 3) kristillisen usko.

c. Mainitut kolme asiaa ovat niin suuria, että jokaisesta niistä voisi kirjoittaa kokonaisen kirjan, enemmänkin.

1. JUMALAN KOLMIYKSEYS

Aloitamme siis Jumalan kolmiykseydestä. Sana kolminaisuus (lat. trinitas) ilmaisee, että Jumala on kolme ja samalla yksi. Sanaa kolminaisuus ei ole Raamatussa, mutta itse käsitteellä on vahva raamatullinen perusta. Kaikki kolme ns. ekumeenista uskontunnustusta, *apostolinen*, *Nikean ja Athanasiuksen* uskontunnustus rakentuvat kolminaisuudelle. Athanasiuksen uskontunnustuksen mukaan on "*y k s i* Jumala kolmessa persoonassa ja kolme persoonaa *y h d e s s ä* Jumalassa, nimittäin Isä, Poika ja Pyhä Henki".

Asian voisi yrittää ilmaista matemaattisesti miniyhtälöllä $1 = 3$. Jo peruskoulun ensiluokkalainen osaisi sanoa, että tuollainen yhtälö ei ole tosi. Emme ymmärrä, kuinka kolme voi olla yksi ja kuinka yksi voi olla kolme. Ihminen on rajoittunut. Jumala on ääretön. Jumala on puhuteltavissa, ei selitettävissä. Sen tähden mitkään tästä ajasta otetut esimerkit tai vertaukset eivät pysty Jumalan kolmiykseyttä kattavasti havainnollistamaan.

Etenen seuraavassa negation kautta kuvaamalla sitä, mitä tapahtuu, jos käsityksemme Jumalan kolmiykseydestä ei ole uskossamme tasapainossa.

1.1. Ensimmäisen uskonkappaleen syrjäytymisen seuraukset

Kysymys ensimmäisestä uskonkappaleesta: Korostaessamme toista uskonkappaletta me voimme huomaamattamme laiminlyödä ensimmäisen uskonkappaleen. Siitä seuraa monia kielteisiä asioita jokapäiväiseen elämäämme.

Yksi kielteinen seuraus on ns. ajallisten asioiden väärä *hengellistäminen*, jolloin monet ensimmäisen uskonkappaleen eli luomisen piiriin kuuluvat asiat siirtyvät huomaamatta joko toisen uskonkappaleen eli lunastuksen tai kolmannen

uskonkappaleen eli Pyhän Hengen alueelle. Näin kyseiset asiat eivät lakkaa tietenkään olemasta, mutta ne siirtyvät väärään paikkaan Jumala-kuvassamme.

Silloin jokapäiväinen elämä voi rajoittua väärällä tavalla. Moneen tämänpuoleiseen tulee kielteinen leima. Ensimmäisen uskonkappaleen asiat, kuten *harrastukset, kulttuuri, tiede – jopa lääketiede ja sen parannuskeinot – taide, luonto*, helposti synnillistetään, niin ettei niitä nähdä Jumalan työnä.

Myös käsitys ihmisen *parantamisesta* voi vääristyä: ensimmäisen uskonkappaleen mukaiseen lääkäreitten ja sairaanhoidon kautta tapahtuvaan parantamiseen suhtaudutaan pidättyvästi ikään kuin rukouksella tai sairaitten parantamisen armolahjan avulla parantaminen olisi ainakin pyhempää. Ajaudutaan tilanteeseen, jossa Pyhän Kolminaisuuden eri persoonat kilpailevat (uskossamme) parantamisen kunniaa keskenään.

Olisi hurmahenkisyyttä kuvitella, että Afrikan terveydenhoito-ongelmat ratkaistaisiin lähettämällä sinne mahdollisimman paljon rukouksella parantajia tai henkilöitä, joilla on ns. sairaitten parantamisen armolahjoja. Näitäkin tarvitaan, mutta samalla meidän tulee tunnustaa, että Jumalan normaalein tapa parantaa on lääketiede ja sitä tuntevat lääkärit ja sairaanhoitajat. Uskon vakaasti, että Jeesus voisi tänäänkin muuttaa kivet leiviksi. Eikä meillä Suomessa olisi raaka-aineestakaan pulaa. Siitä huolimatta olisi hurmahenkisyyttä yrittää ratkaista maailman nälkäongelmaa rukoilemalla mainitun ihmeen tapahtumista.

Samalla myös *sielunhoito* ohenee helposti pelkäksi ripiksi, ikään kuin kaikki ensimmäisen uskonkappaleen alueen sielun vammat olisivat ripillä hoidettavissa. Näin syyllistytään usein puoskarointiin tapauksissa, joissa tarvittaisiin terapeuttia, psykiatria tai muuta neuvomista ja apua.

Myös kristillisen kirkon *julistuksen* välinerepertuaari ja koko jumalanpalveluselämä voivat kaventua minimiin, puheeksi ja virreksi. Muut Jumalan luomat ja antamat lahjat pakastetaan tai kelpuutetaan vain paholaisen palvelemiseen. Ei nähdä myöskään liturgisen elämän rikkauden merkitystä. Kuvat, värit, symbolit, liturgiset eleet polvistumisineen ja ristinmerkkeineen tulisi auttaa ihmistä luotuna kokonaisvaltaiseen ja konkreettiseen jumalanpalveluselämään. Kuvilla on sanoma muillekin kuin lukutaidottomille.

1.2. Toisen uskonkappaleen syrjäytymisen seuraukset

Entä toinen uskonkappale? Jo ensimmäisiltä kristillisiltä vuosisadoilta tunnetaan ns. *areiolaisuus*, jossa pyrittiin katkaisemaan Isän ja *Pojan* yhteys pitämällä Kristusta

vain luotuna olentona. (Nikaian konsiili v. 325). *Jehovan todistajat* ovat areiolaisten opillisia ja henkisiä seuraajia. Samantapaista yritystä esiintyy tänään lisääntyvässä määrässä liberaalisen raamattututkimuksen piirissä – myös Suomessa. Jeesuksen *neitseestä syntymisen kieltäminen* on yksi esimerkki tästä. Sen seurauksena Jeesus Kristus lakkaa olemasta todellinen Jumala. Hän on vain Jumalaksi tekeytynyt ihminen. Moinen käsitys tuhoaa koko sovitusopin.

1.3. Kolmannen uskonkappaleen syrjäytymisen seuraukset

Myös Kolminaisuuden kolmas persoona, *Pyhä Henki*, on ollut epäuskon ja ihmisjärjen maalitauluna. Jo *montanolaisuus* toisella vuosisadalla sekoili Pyhän Hengen teologiassa. Montanolaisuus oli Fryygiassa syntynyt apokalyptinen ekstaattinen lahko.

Lähetystyöntekijät kertovat, kuinka he ovat kohdanneet vaikkapa buddhalaisuuden piirissä ihmisiä, joilla oli kielilläpuhumisen, sairaiden parantamisen ja profetoimisen kyvyt. Näin ollen mystisen kokeminen ja yliaistillisen tilan saavuttaminen on ihmisen psyykkiseen olemukseen ja luomisen piiriin kuuluva mahdollisuus. Jos kyseiset uskonnolliset kokemukset irrotetaan Jumalan ilmoituksen sanasta ja asetetaan kristillisen uskon kriteereiksi, ajaudutaan taikuuteen ja suorastaan pakanuuteen okkultistisine ilmiöineen.

Sellaista tapahtuu myös meidän aikanamme. Katsoin muutama päivä sitten TV 7:sta hengellistä kokousta Espoon Metro Areenalta. Siinä saarnaaja heitti Raamatun lattialle, julisti ja teki ihmeitä irrallaan Raamatusta. Näkemäni oli tämän päivän montanolaisuutta, josta minulle jäi moneksi päiväksi todella kammottava olo.

2. JEESUKSEN JA NIKODEMOKSEN KESKUSTELU

Tulemme saarnan toiseen kohtaan: Jeesuksen ja Nikodemoksen väliseen keskusteluun uudestisyntymisestä ylhäältä.

2.1. Kuka Nikodemos oli?

Nikodemos oli arvostettu Vanhan testamentin opettaja. Hän kuului Israelin Suuren neuvostoon eli Sanhedriin, jossa oli kaikkiaan 71 jäsentä. Sanhedrin oli juutalaisten korkein sekä maallisia että hengellisiä asioita hoitava hallintoelin. Se vastasi sekä meidän eduskuntaamme että kirkolliskokoustamme. Sen puheenjohtajana toimi ylimmäinen pappi.

Nikodemos tunsi VT:n ja ilmeisesti odotti Jumalan valtakuntaa ja VT:n lupaamaa Messiaasta. Hän ajatteli Jeesuksella olevan jotakin tekemistä näiden Jumalan lupausten kanssa. Nikodemoksen suuruutta osoittaa se, että hän halusi selvittää asian itselleen. Niinpä Nikodemos tuli tapaamaan Jeesusta – tosin varovaisuussyistä – yöllä pimeään turvin. Olihan Jeesus oli kiistelty henkilö.

2.2. Jumalan valtakunta

Nikodemos avaa keskustelun tunnustuksella: ”*Sinun opettajaksi tulemisesi on Jumalasta*”. Kuitenkin Nikodemoksen pelastusnäkemys oli ihmis- ja suorituskeskeinen. Se perustui lain noudattamiseen.

Jeesus ei kommentoi Nikodemoksen tunnustusta, vaan menee suoraan asian ytimeen. Hän vastaa kysymykseen, jota Nikodemos ei edes tehnyt: ”*Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, **ylhäältä**, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa*” (j. 3) ja jatkaa jaetta myöhemmin: ”*Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny **vedestä ja Hengestä**, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan*” (j. 5).

Yöllisessä tapaamisessa Jeesuksen kanssa Nikodemos saa oppia Jumalan valtakunnasta ja luvata Messiaasta aivan uusia asioita:

Ensiksikin Jumalan valtakunta tulee ”*ylhäältä*”, täysin tämän maailman ulkopuolelta. Toisin sanoen Jumalan valtakuntaan ei johda tästä maailmasta mitään luonnollista tietä.

Toiseksi, päästäkseen Jumalan valtakuntaan ihmisen tulee ”*syntyä (1) uudesti (2) ylhäältä*”. Kreikan kielen a;nwqen tarkoittaa molempia, sekä *ylhäältä* että *uudesti*, ja molemmat merkitykset on myös huomioitava (j. 3). *Ylhäältä* syntyminen on taivaasta syntymistä ja *uudesti* syntyminen on aivan uuteen, hengelliseen todellisuuteen syntymistä.

Ylhäältä tapahtuva uudestisyntyminen on yliluonnollinen tapahtuma, jota ei voida maallisin aistein havaita. Nikodemos käsitti kaksimerkityksisen sanan a;nwqen vain merkityksessä ”uudesti”. Ei ihme, että hän on ymmällä ja alkoi pohtia ääneen mahdollisuutta mennä uudelleen äidin kohtuun. Hän ei ymmärtänyt, että *uudestisyntyminen* on **ylhäältä** syntymistä.

2.3. Vedestä ja Hengestä syntyminen

Jeesus sanoo Nikodemokselle, että *ylhäältä uudestisyntyminen* on ”vedestä ja Hengestä syntymistä” (j. 5), ja jatkaa: ”*Tuuli puhaltaa missä tahtoo. Sinä kuulet sen*

huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee. Samoin on jokaisen Hengestä syntyneen laita." (j. 8.)

Miksi Jeesus alkaa puhua Hengestä syntymisen yhteydessä *tuulesta* ja sen *huminasta*? Ensiksikin siksi, että kreikan kielessä *pneuma* tarkoittaa ”henkeä”, mutta myös ”tuulta”. *Toiseksi*, kreikan *fwnh,,* tarkoittaa ”ääntä”, jonka suomalaiset Raamatut kääntävät sanalla ”humina”, koska tuulen ääntä kutsutaan Suomessa huminaksi. *Kolmanneksi*, meidän on hyvä tietää se, että *fwnh,,* tarkoittaa myös ”puhuttua sanaa”. Sen tähden *pneuma:n* eli Hengen ääni *fwnh,,* tarkoittaa *Jumalan sanaa* ja sen *kuulemista*. Pyhän Hengen ääni tulee syntisen ihmisen kuultavaksi *sanan kautta sanan saarnassa*.

Jeesus ei siis lähtenyt puhumaan Nikodemokselle – eikä meille tänään – *tuulesta* ja sen *huminasta* noin vain poukkoillen hengellisistä maallisiin, vaan hän selitti ja selittää yhä huikean syvällisesti suurta hengellistä salaisuutta, Pyhän Hengen työtä kasteessa Jumalan sanan avulla.

Johanneksen evankeliumi, josta tekstimme on, ei kerro kasteen eikä ehtoollisenkaan *asettamisesta*, mutta se kertoo kasteen ja ehtoollisen *merkityksen*. Tekstimme kertoo kasteen merkityksestä näin: *"Totisesti, totisesti: jos ihminen ei synny vedestä ja Hengestä, hän ei pääse Jumalan valtakuntaan"* (j. 5). Vähän myöhemmin, kuudennessa luvussa, kerrotaan ehtoollisen merkitys: *"Mutta sillä, joka syö minun lihani ja juo minun vereni, on ikuinen elämä, ja viimeisenä päivänä minä herätän hänet"* (6:54).

Jumalan säättämää pelastustietä Nikodemokselle neuvoessaan Jeesus ottaa esille myös itse *pelastuksen perustan*. Hän viittaa korpivaellustaipaleella erämaassa korotettuun *vaskikäärmeeseen*. Se oli VT:n profeetallinen esikuva synnittömästä Jeesuksesta ristillä synniksi tehtynä syntisten pelastamiseksi (4Ms 21:9; 2Kr 5:21). Siksi tankoon ripustettu käärmekään ei ollut aito käärme, vaan aidonnäköiseksi vaskesta tehty käärme.

Pelastuksen evankeliumiin kuuluu kaksi asiaa: 1) sanoma Kristuksen sovitustyöstä ja 2) sanoma siitä, miten Kristuksesta ja hänen sovitustyöstään päästään osallisiksi. Kummastakaan emme saa vaieta. Minulle on syntynyt Raamatun äärellä sellainen käsitys, että Perkele ei pelkää sellaista herätystä, jossa julistetaan jommastakummasta, mutta ei molemmista. Sekä Raamattu että sitä selittävät Luterilaiset tunnustuskirjat opettavat, että kristillinen kaste on pelastukseen välttämätön. Kirkkoisien mukaan tästä ovat poikkeuksina vain tapaukset, joissa

ihminen olisi halunnut saada kasteen, mutta se ei ollut mahdollista ennen heidän kuolemaansa.

3. USKONSA MENETTÄNEEN KASTETUN PELASTUMINEN (3:15)

Tulemme saarnan kolmen kohtaan. Tekstimme viimeisessä jakeessa luvataan, että jokaisella, joka uskoo Jeesukseen, on iankaikkinen elämä. Tässä uskolla tarkoitetaan ”*Jumalan Pojan uskoa*”, joka on kasteen lahja Kristuksen tullessa Pyhässä Hengessä asumaan kastettuun ihmiseen (Gl 2:20, Ilm 14:12).

Tosiasia kuitenkin on, että suurin osa lapsena kastetuista menettää Suomessa lapsuuden uskonsa jo yksinomaan hengellisen ruuan ja hoidon puutteessa. Vaikka he ovat kerran pyhässä kasteessa syntyneet Jumalan lapsiksi, epäuskonsa tähden heillä ei ole enää osallisuutta Kristuksen vanhurskauteen. Pyhä Henki on paennut heistä, ja heistä on tullut hengellisesti kuolleita (Hpr 4:1-3; Apt 8:13,18-24; 2Tm 4:10). Mitä Raamattu heistä sanoo?

3.1. Ihminen uudestisyntyy vain kerran

Uudessa testamentissa ei ole ainuttakaan kohtaa, jossa kasteen saaneesta sanottaisiin, että hänen tulisi uudestisyntyä tai että häntä kehoitettaisiin uudestisyntymään. Raamattu käyttää kastetun mutta *luopioksi* tuleen paluusta Kristuksen yhteyteen johdonmukaisesti muita termejä kuin uudestisyntyminen. Se puhuu "*unesta heräämisestä*", "*kuolleista nousemisesta*", "*eloon virkoamisesta*" ja "*kadonneen löytymisestä*" (Ef 5:14; Rm 13:11; Lk 15:24, 32).

Raamatun mukaan hengellisesti kuollut ei tarvitse uutta uudestisyntymistä, niin kuin ei fyysisesti kuollutkaan tarvitse uutta syntymistä. Molemmat tarvitsevat kuolleista herättämisen, edellinen hengellisen, jälkimmäinen fyysisen.

Niin kuin ihminen syntyy tähän maailmaan vain kerran, samoin hän uudestisyntyy Jumalan valtakuntaankin vain kerran. Raamatussa, Tunnustuskirjoissa ja Lutherilla kasteen jälkeiset kääntymiset ja uskon uudistumiset ovat parannuksen eli syntien tunnustamisen ja niiden anteeksiuskomisen kautta kasteen armoon palaamista.

Ystävä hyvä, kasteen liitosta luopuneen parannukseen nöyryttömän ihmisen tilanne on *järkyttävä*. Hän hukkuu, vaikka on Jumalan lapsi, koska hän on luopumuksensa tähden Jumalan vanhurskautta ja Pyhää Henkeä vailla. Hänen tilansa ei juuri voi enää pahemmaksi tulla: Kasteessaan hän omisti kaiken – nyt ei mitään.

Hän oli pelastettu – nyt kadotettu. – Kasteen armosta luopuneita ja parannukseen nöyryttämättömiä on Helsingissäkin pilvin pimein. – Herra, armahda meitä!

PÄÄTÖS

1. Jumalan pyhä kolmiykseus on koko luomakunnan olemassaolon perustus ja ainoa kestävä selitys. Siksi Perkele vihaa sitä suunnattomasti. Tämä näkyy mm. siitä, että kun kristinuskon piirissä syntyy jossakin lahko, sielunvihollinen ei anna sille rauhaa, ennen kun se on kieltänyt Pyhän Kolminaisuuden.

Tässä saarnassa pystyin käsittelemään Jumalan pyhää kolmiykseyttä vai pinnalta raapaisten. Sen tähden saatte messun jälkeen ilmaiseksi pikku vihkoseni, joka käsittelee asiaa hiukan laajemmin.

2. Myös uudestisyntymisen käsitteleminen jäi saarnassani perin vaillinaiseksi. Mutta ei hätää: ensi syksynä tai keväänä tulee jakoon uusin kirjani, joka käsittelee varsin perusteellisesti uudestisyntymistä. Senkin saatte ilmaiseksi.

3. Kastettuja, mutta uskonsa menettäneitä ajatellen luterilaisessa kansankirkossamme on yhtenä ongelmana se, että sen julistuksessa kristillinen usko korvataan nykyisin usein ihmisen *luontaisella uskonnollisuudella*. Kasteen armoa toistellaan ja eettisiä ohjeita annetaan kaikille kastetuille ikään kuin kaikki olisivat tallella ja hengellisesti eläviä, vaikka suurin osa heistä on hengellisesti kuolleita. Tämän seurauksena parannusta haluavat joutuvat lain tekojen tielle. Suuri enemmistö sen sijaan paatuu entistä syvemmälle luopumuksessaan.

Elävän uskon korvaamisesta ihmisen luontaisella uskonnollisuudella seuraa myös se surullinen tosiasia, että kääntymys- ja parannussaarna käy maassamme päivä päivältä yhä harvinaisemmaksi. Miksi saarnata parannusta, jos kaikki ovat jo matkalla taivaaseen?!

Ystävät hyvät, Jeesuksen sovitustyö ja hänen asettamansa pyhä kaste ja siinä lahjoitettu ”Jumalan Pojan usko” on syntisen ihmisen ainoa toivo, myös sinun ja minun.

Aamen!

VIRRET: 132; 131; 730; 129; 740+737+742; 134